

Vnější ekonomické vztahy

- Další zlepšení vnější nerovnováhy české ekonomiky v roce 2012*** Rok 2012 znamenal další zlepšení vnější ekonomických vztahů České republiky. Deficit běžného účtu platební bilance skončil pod hranicí sto miliard (-94 mld. korun) na rozdíl od roku 2011 (-103,9 mld.) a 2010 (-146,6 mld. korun). Příčinou byla především vysoce kladná obchodní bilance, kterou způsobil větší pokles tempa dovozů zboží (vlivem ekonomické recese) než tempa jeho vývozu. Přebytek na finančním účtu (+121,7 mld. korun) stačil pohodlně krýt deficitní běžný účet platební bilance, jehož schodek činil 2,4 % nominálního HDP. Výsledek je opět lepší než v roce 2011 (2,7 %) a výrazně lepší než v roce 2010 (3,9 %).
- Výrazně příznivější výsledek zbožových obchodů při zhoršení bilance služeb*** Právě vysoký přebytek bilance zbožových obchodů způsobil, že výkonová bilance byla nejvyšší v historii, přestože výsledek dovozu a vývozu služeb (+49,8 mld. korun) meziročně oslabil a ocitl se na nejnižší úrovni od roku 2006. Přitom příjmy ze služeb vesměs rostly. Předchozí meziroční ztráty příjmů z dopravy a z cestovního ruchu (-0,3 mld., resp. -0,2 mld. korun v roce 2011) se v roce 2012 obrátily v růst – posílily jak příjmy z dopravy (+3,9 mld. na 100,8 mld. korun), tak z cestovního ruchu (+2,1 mld. na 137,8 mld. korun). Přírůstek příjmů ze služeb (+22,3 mld. na celkových 431,9 mld. korun) však nestačil na jejich zvýšené dovozy, zejména u tzv. ostatních služeb a výsledkem byla horší bilance.
- Po zlepšení v roce 2011 se deficit výnosů opět zvětšil*** Bilance výnosů zaznamenala deficit 288,7 mld. korun proti 255,5 mld. v roce 2011, kdy došlo poprvé k jejímu zlepšení. Mimo republiku přešlo v souvislosti s působením přímých zahraničních investorů v ČR 306,5 mld. korun, což bylo o 36,8 mld. korun více než v roce 2011.

Výsledek běžných působil na vnější vztahy nepříznivě, se saldem -1 mld. korun, vlivem nižších příjmů ze zahraničí (81,7 mld. proti 85,6 mld. korun v roce 2011), a to již druhý rok za sebou. Působilo nižší čerpání evropských peněz – v samotném 4. čtvrtletí však došlo v tomto směru k významnému zlepšení (meziročně +10,4 mld. korun), poté, co za tři čtvrtletí byly běžné převody deficitní ve výši 7,9 mld. korun. Transfery peněz směrem ven ČR v roce 2012 meziročně stagnovaly (82,6 mld. proti 82,8 mld. korun v roce 2011).
- Přímé investice v tuzemsku nejvyšší za posledních pět let*** Příliv přímých zahraničních investic do České republiky (207,4 mld. korun) byl nejvyšší za posledních pět let. Investoři zde navýšili především reinvestované zisky, ale i základní kapitál svých firem o 181,8 mld. korun. V roce 2011 přitom přišly do ČR přímé investice pouze za 41 mld., z čehož 18,8 mld. korun připadalo na reinvestované zisky a investice do základního jmění. Naopak české firmy nainvestovaly v zahraničí přes 26 mld. korun, nejvíce od roku 2009
- Obchody portfoliových investorů posílily příliv peněz do ČR...*** Právě silné toky přímých investic do ČR měly za následek, že finanční účet platební bilance dosáhl výrazného přebytku (121,8 mld. korun). Ten byl podpořen i přílivem peněz v podobě portfoliových investic (v čistém +42,6 mld. korun) vlivem výrazně zesílených nákupů českých dluhopisů ze strany zahraničních portfoliových investorů (v čistém 71,9 mld. korun).
- ... výrazně negativně však působil vývoj ostatních investic, především krátkodobé zahraniční operace obchodních bank*** Na rozdíl od přílivu přímých a portfoliových investic do České republiky však šly opačným směrem peníze tzv. ostatních investic, v čistém 110,6 mld. korun. Stály za nimi především krátkodobé zahraniční operace obchodních bank probíhající po celý rok. Nakonec vyústily v odliv peněz prostřednictvím aktivních obchodů ve výši 41,5 mld. korun, na pasívní straně pak ve výši 22,5 mld. korun. V úhrnu tyto operace obchodních bank znamenaly v roce 2012 odliv peněz z ČR ve výši 64 mld. korun. Podobný vývoj, i když v menším rozsahu, proběhl i v roce 2009.

Bilance ostatních sektorů (kromě vládního) znamenala v krátkodobých ostatních investicích rovněž odliv peněz z ČR (-22,4 mld. korun), ovšem ne tak rozsáhlý jako ve

zmíněných operacích obchodních bank.

- **Zpomalení vývozu především ve druhé polovině roku; export na trhy mimo EU už tvoří téměř čtvrtinu vývozu do unie**

Export z České republiky v národním pojetí stoupl v roce 2012 nominálně proti roku 2011 o 7,2 % s klesajícím trendem během roku (+11,6 % v 1. čtvrtletí po +2,5 % ve 4. čtvrtletí). Z hlavních destinací si udržel toto průměrné tempo (i zhruba po čtvrtletích) pro české exportéry slovenský trh, naopak vývoz do Německa stoupl za rok jen o 4,6 %, když v posledním čtvrtletí již meziročně klesl. K tomu došlo i u hodnotově podstatně slabšího exportu do Číny (z +34 % v 1. čtvrtletí na koncových -1,1 %, za celý rok 2012 pak +11,3 %). Naopak silná zůstala tempa vývozu do Ruska, kam čeští exportéři umístili o 31,9 % více zboží než v roce 2011 (v 1. čtvrtletí o polovinu více).

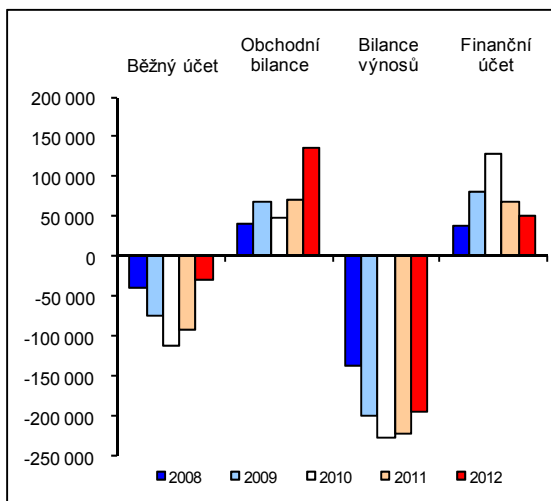
Tato teritoriální diverzifikace vedla k růstu vývozu na trhy mimo EU (+20,6 %), jejichž hodnota se přiblížila jedné čtvrtině exportů do unie. Dynamika vývozu do EU zůstala v roce 2012 podprůměrná (+4,4 %) při oslabenějším exportu do eurozóny (+3,5 %).

- **Pomalejší tempo exportu strojů a dopravních prostředků, rychlejší u potravin a průmyslového spotřebního zboží; export aut se v posledním čtvrtletí meziročně propadl**

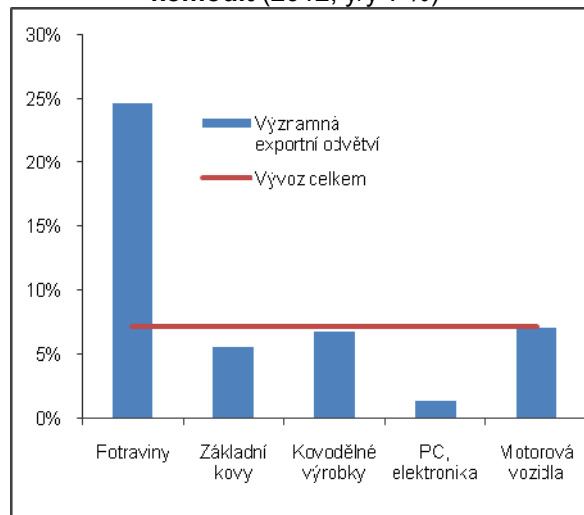
Strojů a dopravních prostředků bylo z ČR vyvezeno v roce 2012 za 1,234 bil. korun, tj. 48 % celkové hodnoty exportů. Meziroční nárůst o 6,5 % (ve 4. čtvrtletí jen o 0,5 %) však byl nižší než tempo celkových exportů (+7,2 %). Nadprůměrně zvýšili vývoz exportéři průmyslového spotřebního zboží (+10,2 %) a ostatních komodit (23,1 %). Silně rostly vývozy potravin (+18,1 %) - v tradičně silných exportech obilovin v letech příznivých sklizní -, ale i nápojů (+15,2 %). Potravinový export vč. nápojů však tvoří pouze 5 % celkových vývozu z ČR.

Tvrdě postihla oslabená zejména západoevropská poptávka po automobilech jejich export a následně i tuzemskou průmyslovou produkci - zatímco v 1. čtvrtletí bylo vyvezeno z ČR meziročně celkově o 17,6 % aut více, v posledním čtvrtletí už byl jejich export o 2,6 % nižší. Meziročně se automobilový export zvýšil o 7,1%.

Graf č. 9 Dlouhodobý vývoj vybraných položek platební bilance (v mil. korun)

Graf č. 10 Tempo exportu největších vývozních komodit (2012, y/y v %)

Pramen: ČNB